

Список использованных источников:

1. Алтухов Ю. П. Генетические процессы в популяциях / Ю. П. Алтухов. – М.: Академкнига, 2003. – 282 с.
2. Armitage P., Berry G. Statistical Methods in Medical Research. – 3rd ed. BlackwellScientificPublications. London, 1994. – 620 p.
3. Булаева К. Б. Генетические основы психофизиологии человека / К. Б. Булаева. – М.: Наука, 1991. – 218 с.
4. Психологические тесты: в 2 т. / [ред. А. А. Карелин]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. – Т. 1. – 312 с. : ил.
5. Зорина З. А. Основы этологии и генетики поведения / З. А. Зорина, И. И. Полетаева, Ж. И. Резникова. – Москва: Высшая школа, 2002. – 384 с.
6. Филиппова О. В. Популяционно-генетический анализ поведенческих признаков: опыт изучения населения Украины: Автореф. дис. ... д-ра биол. наук. – К.: 2009. – 2 с.
7. Елисеев Ю. Ю. Психосоматические исследования / Ю. Ю. Елисеев, Е. В. Бочанова, Д. А. Гейслер, Т. В. Гитун. – Москва: Высшая школа, 2003. – 369 с.
8. Орлов Р. С. Нормальная физиология / Р. С. Орлов, А. Д. Ноздрачев. – Москва: «ГЭОТАР-Медиа», 2006.
9. Кудрявцева Н. Н. Нейробиологические корреляты преднамеренной (обученной) агрессии: поиски экспериментальных подходов / Н. Н. Кудрявцева // Успехи физиол. наук. – 2001. – Т. 4. – С. 23-25.

Рябушенко О.О.

аспірант,

*Інститут агроєкології і природокористування
Національної академії аграрних наук України*

**АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ,
ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ПЛАНЕТИ
ТА УКРАЇНИ ЗОКРЕМА**

Першоосновою для збереження біорізноманіття є нормативно-правове забезпечення, яке спрямоване на регулювання відносин між людиною та біотою, впровадження заходів, спрямованих на збалансоване використання біоресурсів, функціонування заповідної справи і організацію природоохоронної діяльності. Першою міжнародною угодою зі збереження біорізноманіття можна вважати Міжнародну конвенцію з охорони птахів, яка була підписана низкою країн в 1902 р. у Парижі. При цьому Міжнародний союз охорони природи був утворений тільки у 1948 р., а у 1949 р. – спеціальна громадська Комісія з рідкісних видів. Зараз існує кілька груп організацій, які займаються питаннями охорони довкілля: 1) організації системи ООН (ЮНЕП, ЮНЕСКО); 2) різноманітні міжурядові та неурядові організації (МСОП, Фонд дикої природи, Грінпіс тощо); 3) наукові та навчальні заклади, які займаються дослідженням окремих проблем збереження біологічного різноманіття [1].

У 1982 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Всесвітню хартію охорони природи, де проголосила, що основні природні процеси не повинні порушуватися, генофонд живих істот та їхня життєдіяльність не має перебувати під загрозою, що чисельність популяцій усіх форм життя повинна зберігатися на рівні, достатньому для їхнього виживання [1, 2].

Глобальне значення збереження компонентів біологічного різноманіття для теперішніх і майбутніх поколінь було визнано ще у 1972 р. на Стокгольмській конференції ООН із проблем оточуючого людину середовища. Основними напрямками якої є раціональне використання природних ресурсів, збереження флори та фауни, попередження забруднення довкілля та управління охороною довкілля. Однак необхідність збереження біорізноманіття у всій його сукупності було визнано лише у 1992 р. на конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку [3].

Не менш важливими прийнятими документами, які стосуються збереження біорізноманіття є Конвенція про охорону біологічного різноманіття та Картахенський протокол про біобезпеку (м. Монреаль (Канада), 2000 р.), спрямовані на забезпечення належного рівня захисту у сфері безпечної передачі, обробки та використання живих змінених організмів, отриманих у результаті використання сучасної біотехнології, які можуть мати негативний вплив на збереження і стале використання біологічного різноманіття [4], та Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, спрямована на те, щоб зупинити процес деградації біологічного та ландшафтного різноманіття в Європі [5]. Однією із найбільш важливих ініціатив у Європі є пан-європейська стратегія збереження ландшафтного та біологічного різноманіття (PEBLDS), основною якої є створення та розбудова екологічної мережі на європейському рівні (PEEN) [6].

Державну політику в галузі раціонального використання і відтворення природних ресурсів України реалізує Мінприроди України. У складі Міністерства за збереження біорізноманіття відповідають Державна екологічна інспекція, Головне управління національних природних парків і заповідної справи, Управління регулювання природокористування. Україна є підписантом більше 50 міжнародних угод, спрямованих на збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. Найважливіше значення мають Конвенція про біологічне різноманіття (Ріо-де-Жанейро, 1992), Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення (Рамсар, 1971), Конвенція про міжнародну торгівлю видами тваринного світу, що перебувають під загрозою зникнення (Вашингтон, 1973), Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ в Європі (Берн, 1979) та Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979) [1, 7].

У таблиці 1 наведено низку концептуальних положень комплексу законодавчих актів України, які так чи інакше дотичні до правового забезпечення збереження біорізноманіття [8].

Таблиця 1

**Основні нормативно-правові документи,
що регулюють збереження біорізноманіття**

Нормативно – правові документи	Дата прийняття	Основна мета документу
Конституція України	28.06.1996	Надає кожному право на безпечне життя і здоров'я у довкіллі.
Закони України		
Про охорону навколишнього природного середовища	25.06.1991	Визначає правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища.

Про природно-заповідний фонд України	16.06.1992	Визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України.
Про тваринний світ	13.12.2001	Регулює відносини у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.
Про рослинний світ	09.04.1999	Регулює відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу.
Про Червону книгу України	07.02.2002	Регулює суспільні відносини у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів.
Про Загально-державну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки	21.09.2000	Передбачає зміни в структурі земельного фонду країни шляхом віднесення частини земель господарського використання до категорій, що підлягають особливій охороні з відтворенням притаманного їм різноманіття природних ландшафтів.
Постанова Верховної Ради України		
Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки	05.03.1998	Поліпшити просторові та якісні показники біорізноманіття, що сприятиме позитивним змінам у стані довкілля на локальному та регіональному рівні. Сформувати цілісну екомережу, зменшити загрозу спустелювання, дегуміфікації та деградації земель.
Про програму перспективного розвитку заповідної справи України	22.09.1994	Спрямована на збереження унікальних і типових ландшафтів біологічного різноманіття, підвищення ролі заповідних територій у розробці наукових основ раціонального природокористування.
Укази Президента України		
Про території природно-заповідного фонду загальнодержавного значення	21.02.2002	Збереження та відтворення цінних природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу
Про заходи щодо дальшого розвитку природно-заповідної справи в Україні	23.05.2005	Поліпшення умов для реалізації єдиної державної політики у сфері розвитку природно-заповідної справи, вдосконалення управління природними, біосферними заповідниками.
Постанови Кабінету Міністрів		
Про затвердження Державної цільової програми «Ліси України» на 2010-2015 роки	16.09.2009	Визначення основних напрямів збалансованого розвитку лісового господарства, спрямованих на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів

Про затвердження Положення про Зеленої книгу України	29.08.2002	Зелена книга є основою для розроблення охоронних заходів щодо збереження та використання занесених до неї природних рослинних угруповань.
Розпорядження Кабінету Міністрів		
Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005-2025 роки	22.09.2004	Подолання тенденції деградації живої компоненти довкілля, максимальне відтворення первинного стану природних комплексів
Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року.	17.10.2007	Полягає в стабілізації і поліпшенні екологічного стану території держави шляхом утвердження національної екологічної політики як інтегрованого фактора соціально-економічного розвитку України.
Кодекси		
Лісовий кодекс України	21.04.1994	Регулюються суспільні відносини, які стосуються володіння, користування та розпорядження лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства.
Кодекс про надра	27.07.1994	Регулюються гірничовидобувні суспільні відносини з метою забезпечення раціонального, комплексного використання надр для задоволення потреб у мінеральній сировині та інших потреб суспільного виробництва, охорони надр, гарантування при користуванні надрами безпеки людей, майна та навколишнього природного середовища, а також охорона прав і законних інтересів підприємств, установ, організацій та громадян.
Водний кодекс України	06.06.1995	Забезпечення збереження, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання
Земельний кодекс України	25.10.2001	Регулюють суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею.

Отже, стійкість екологічних систем і біосфери в цілому значною мірою залежить від біологічного різноманіття. Дотримання нормативно-правових вимог дозволить контролювати стан біорізноманіття, впроваджувати низку заходів, спрямованих на збалансоване використання біоресурсів, здійснювати заходи з метою забезпечення дотримання законодавства, поліпшувати ведення заповідної справи і організовувати ведення природоохоронної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кобеньок Г. В., Закорко О. П., Марушевський Г. Б. Збереження біорізноманіття, створення екомережі та інтегроване управління річковими басейнами. – Київ: Wetlands International Black Sea Programme, 2008. – 200 с.
2. Міжнародний документ: Всесвітня Хартія природи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_453
3. Микієвич М. М., Андрусевич Н. І., Будякова Т. О. Європейське право навколишнього середовища. Львів, 2004. – 256 с.
4. Довідник чинних міжнародних договорів України у сфері охорони довкілля / Кол. авт.: Андрусевич А., Андрусевич Н., Козак З. – Львів. – 2009. – 203 с.
5. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_711
6. Промислова екологія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eco.com.ua/content/zasadi-normativno-pravovogo-zabezpechennya-vikoristannya-zemel-dlya-rozbudovi-natsionalnoi-e>
7. Збереження біологічного різноманіття. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://cd.greenpack.in.ua/zberejennya-biologichnogo-riznomanittya/>.
8. Аналітичний звіт: Законодавчо-нормативне забезпечення охорони природи в лісовому секторі України. Укладач: Бондарчук Г. В. – К.: 2012. – 166 с.

Тарасюк О.І.*молодший науковий співробітник;***Починок В.М.**

*кандидат біологічних наук, завідувачий лабораторією якості зерна,
Інститут фізіології рослин і генетики
Національної академії наук України*

**ВМІСТ АЗОТУ В ЛИСТКАХ ВИСОКОЯКІСНИХ ЛІНІЙ
ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ ПШЕНИЦІ ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК
ІЗ ПРОДУКТИВНІСТЮ І ЯКІСТЮ ЗЕРНА**

Вміст білка та властивості клейковини в зерні пшениці значною мірою є генетично детермінованими, але також залежать від умов вирощування. Зокрема це стосується забезпеченості рослин азотом, більша частина якого входить до складу амінокислот та білків – структурних, ферментних, запасних [7, с. 773].

Основною умовою формування потужного фотосинтетичного апарату та асиміляційної активності рослин є забезпеченість листків азотом. Білок в зерні пшениці накопичується в процесі його наливу переважно за рахунок реутилізації азотовмісних сполук із вегетативних органів, накопичених в них до і під час цвітіння. У зрілій зернівці майже весь азот перебуває у складі білків. Показаний досить тісний позитивний кореляційний зв'язок між інтенсивністю фотосинтезу прапорцевого листка пшениці в період після цвітіння та зерною продуктивністю колоса [2, 416 с.].

Досліджено унікальні за хлібопекарськими властивостями лінії озимої м'якої пшениці, які містять рідкісні гліадинові та глютенінові алелі, гени від родичів пшениці *Aegilops cylindrica* і *Ae. tauschii* [6, с. 29]. Перші є цінним селекційним матеріалом для створення нових сортів пшениці з високою якістю